Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välinen SOPIMUS riitojenratkaisumenettelyn käyttöönotosta

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',

ja

MAROKON KUNINGASKUNTA, jäljempänä 'Marokko',

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I LUKU

TAVOITE JA SOVELTAMISALA

1 artikla

Tavoite

Tämän sopimuksen tavoitteena on välttää ja ratkaista osapuolten väliset kauppariidat, jotta päästäisiin mahdollisuuksien mukaan yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun.

2 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan kaikkiin riitoihin, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosiaatiosta tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen [1], jäljempänä 'assosiaatiosopimus', II osaston (24 artiklaa lukuun ottamatta) tai "Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen maataloustuotteita, jalostettuja maataloustuotteita sekä kaloja ja kalastustuotteita koskevia vastavuoroisia vapauttamistoimenpiteitä ja Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosiaatiosta tehdyn Euro–Välimeri-sopimuksen pöytäkirjojen 1, 2 ja 3 sekä niiden liitteiden ja mainitun assosiaatiosopimuksen muuttamista koskevan kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen" määräysten väitettyä rikkomista. Tämän sopimuksen mukaisia menettelyjä sovelletaan, jos assosiaationeuvosto ei ole saanut riitaa ratkaistua 60 päivässä siitä, kun riita on saatettu assosiaationeuvoston käsiteltäväksi assosiaatiosopimuksen 86 artiklan mukaisesti.

2. Assosiaatiosopimuksen muiden määräysten soveltamiseen ja tulkintaan liittyviin riitoihin sovelletaan assosiaatiosopimuksen 86 artiklaa.

3. Edellä olevan 1 kohdan soveltamistarkoituksessa riita katsotaan ratkaistuksi, kun assosiaationeuvosto on tehnyt assosiaatiosopimuksen 86 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen tai kun se on ilmoittanut, ettei riitaa enää ole.

[1] Tämän sopimuksen määräykset eivät rajoita käsitteen "peräisin olevat tuotteet" (alkuperätuotteet) määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä tehdyn pöytäkirjan 34 artiklan soveltamista.

II LUKU

NEUVOTTELUT JA SOVITTELU

3 artikla

Neuvottelut

1. Osapuolet pyrkivät ratkaisemaan kaikki 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat käymällä neuvotteluja vilpittömässä mielessä ja siten, että tavoitteena on päästä nopeaan, oikeudenmukaiseen ja yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun. Näissä neuvotteluissa osapuolet keskustelevat myös määräysten väitetyn rikkomisen vaikutuksista niiden väliseen kauppaan.

2. Osapuoli pyytää neuvottelujen aloittamista esittämällä toiselle osapuolelle kirjallisen pyynnön, jossa nimetään kaikki kyseessä olevat toimenpiteet ja ne 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräykset, joita se katsoo rikotun, sekä toimittamalla pyynnön kopion teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle.

3. Neuvottelut on pidettävä 40 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamispäivästä, ja jolleivät osapuolet muuta sovi, ne käydään valituksen kohteena olevan osapuolen alueella. Neuvottelut katsotaan loppuunsuoritetuiksi 60 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jolleivät osapuolet päätä jatkaa niitä. Neuvottelut, erityisesti kaikki osapuolten menettelyn aikana paljastamat tiedot ja esittämät kannat, ovat luottamuksellisia eivätkä rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia mahdollisessa asian jatkokäsittelyssä.

4. Neuvottelut kiireellisistä asioista, myös niistä, jotka koskevat pilaantuvia tai kausitavaroita, on järjestettävä 15 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, ja ne katsotaan loppuunsuoritetuiksi 30 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

5. Jos osapuoli, jolle neuvottelupyyntö on esitetty, ei vastaa pyyntöön 20 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta tai jos neuvotteluja ei järjestetä 3 tai 4 kohdassa määrättyjen määräaikojen kuluessa tai jos neuvottelut on suoritettu loppuun mutta yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun ei ole päästy, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista 5 artiklan mukaisesti.

4 artikla

Sovittelu

1. Jos neuvotteluissa ei päästä yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun, osapuolet voivat yhdessä sopia sovittelijan käyttämisestä. Sovittelun käynnistämistä koskevat pyynnöt on esitettävä kirjallisesti valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle. Pyynnössä on mainittava kaikki toimenpiteet, joista on neuvoteltu, ja sovittelua varten yhteisesti sovittu toimeksianto. Osapuolet sitoutuvat suhtautumaan sovittelupyyntöihin myötämielisesti.

2. Jolleivät osapuolet pääse sovittelijasta sopimukseen 10 työpäivän kuluessa sovittelupyynnön vastaanottamisesta, teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitean puheenjohtajat tai näiden valtuuttama henkilö valitsevat sovittelijan arvalla 19 artiklassa tarkoitetusta sellaisten henkilöiden luettelosta, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia. Valinta on tehtävä 15 työpäivän kuluessa sovittelupyynnön vastaanottamisesta. Sovittelija kutsuu osapuolet kokoukseen viimeistään 30 päivän kuluessa valinnastaan. Sovittelijan on saatava kummankin osapuolen lausumat viimeistään 15 päivää ennen kokousta. Sovittelija voi pyytää lisätietoja osapuolilta, asiantuntijoilta tai teknisiltä neuvonantajilta katsoessaan tämän tarpeelliseksi. Kaikki tällä tavoin saadut tiedot on ilmoitettava molemmille osapuolille, ja niiden johdosta on voitava esittää huomautuksia. Sovittelijan on annettava lausunto viimeistään 45 päivää valintansa jälkeen.

3. Sovittelijan lausuntoon voi sisältyä suosituksia toimenpiteiksi, jotka ovat 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukaisia ja joilla riita voidaan ratkaista. Sovittelijan lausunto ei ole sitova.

4. Osapuolet voivat sopia 2 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen muuttamisesta. Myös sovittelija voi päättää näiden määräaikojen muuttamisesta osapuolen pyynnöstä kyseisen osapuolen kohtaamien erityisten vaikeuksien tai tapauksen monimutkaisuuden vuoksi.

5. Menettelyt, sovittelu mukaan luettuna, ja erityisesti sovittelijan lausunto ja kaikki osapuolten näiden menettelyjen aikana paljastamat tiedot ja esittämät kannat, ovat luottamuksellisia, eivätkä ne rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia mahdollisissa asian jatkokäsittelyssä.

6. Jos osapuolet niin sopivat, sovittelumenettelyä voidaan jatkaa välimiespaneelin käsitellessä asiaa.

7. Sovittelijaa voidaan vaihtaa ainoastaan työjärjestyksen 18–21 kohdassa määrättyjen perusteiden ja menettelyjen mukaisesti.

III LUKU

RIITOJENRATKAISUMENETTELYT

I JAKSO

Välimiesmenettely

5 artikla

Välimiesmenettelyn aloittaminen

1. Jos osapuolet eivät ole onnistuneet ratkaisemaan riitaa 3 artiklassa määrättyjen neuvottelujen avulla tai turvautumalla 4 artiklassa tarkoitettuun sovitteluun, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

2. Välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö on tehtävä kirjallisesti valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle. Valituksen tehneen osapuolen on pyynnössään nimettävä kohteena oleva erityinen toimenpide ja selitettävä, millä tavoin kyseinen toimenpide rikkoo 2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä. Välimiespaneelin asettamista on pyydettävä viimeistään 18 kuukauden kuluttua neuvottelupyynnön vastaanottamispäivästä, rajoittamatta valituksen tehneen osapuolen oikeutta pyytää myöhemmin uusia neuvotteluja samasta asiasta.

6 artikla

Välimiespaneelin asettaminen

1. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.

2. Sopiakseen välimiespaneelin kokoonpanosta osapuolet neuvottelevat keskenään 10 työpäivän kuluessa siitä, kun valituksen kohteena oleva osapuoli on vastaanottanut pyynnön välimiespaneelin asettamisesta.

3. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen paneelin kokoonpanosta 2 kohdan mukaisessa määräajassa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitean puheenjohtajia tai näiden valtuuttamaa henkilöä valitsemaan arvalla kaikki kolme jäsentä 19 artiklan mukaisesti laaditusta luettelosta siten, että yksi valitaan valituksen tehneen osapuolen ehdottamien henkilöiden luettelosta, yksi valituksen kohteena olevan osapuolen ehdottamien henkilöiden luettelosta ja yksi osapuolten puheenjohtajiksi valitsemien välimiesten luettelosta. Jos osapuolet pääsevät sopimukseen yhdestä tai useammasta välimiespaneelin jäsenestä, kaikki jäljelle jäävät jäsenet valitaan samalla menettelyllä.

4. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitean puheenjohtajien tai näiden valtuuttaman henkilön on valittava välimiehet viiden työpäivän kuluessa 3 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä.

5. Välimiespaneelin asettamispäivä on päivä, jona sen kolme välimiestä valitaan.

6. Välimiehiä voidaan vaihtaa ainoastaan työjärjestyksen 18–21 kohdassa määrättyjen perusteiden ja menettelyjen mukaisesti.

7 artikla

Välimiespaneelin väliraportti

Välimiespaneelin on annettava osapuolille viimeistään 120 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä väliraportti, jossa esitetään selvitetyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä sen päätelmien ja suositusten keskeiset perustelut. Kumpi tahansa osapuoli voi 15 päivän kuluessa väliraportin esittämisestä toimittaa välimiespaneelille kirjallisen pyynnön tutkia uudelleen tiettyjä väliraportin kohtia. Lopullisen välitystuomion päätelmissä on käsiteltävä alustavassa tutkintavaiheessa esitetyt väitteet.

8 artikla

Välitystuomiot

1. Välimiespaneelin on annettava tuomionsa tiedoksi osapuolille sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle 150 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Jos paneeli katsoo, että määräaikaa ei pystytä noudattamaan, paneelin puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivämäärä, jona paneeli aikoo saada työnsä päätökseen. Välitystuomio olisi joka tapauksessa annettava tiedoksi viimeistään 180 päivän kuluttua paneelin asettamispäivästä.

2. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tai kausitavaroita koskevat tapaukset, välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä antamaan tuomionsa tiedoksi 75 päivän kuluessa paneelin asettamispäivästä. Välitystuomio on joka tapauksessa annettava tiedoksi viimeistään 90 päivän kuluttua paneelin asettamispäivästä. Välimiespaneelin on tehtävä 10 päivän kuluessa asettamispäivästään alustava päätös siitä, katsotaanko asia kiireelliseksi.

3. Molempien osapuolten sitä pyytäessä välimiespaneelin on milloin tahansa keskeytettävä työnsä osapuolten sopimaksi ajanjaksoksi, joka on enintään 12 kuukautta. Paneelin on jatkettava työtään sovitun ajanjakson päätyttyä valituksen tehneen osapuolen pyynnöstä. Jos valituksen tehnyt osapuoli ei pyydä välimiespaneelin työn jatkamista ennen sovitun keskeytysajan umpeutumista, menettely päätetään. Välimiespaneelin työn keskeyttäminen ja päättäminen eivät rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia muissa samaa asiaa koskevissa menettelyissä.

II JAKSO

Täytäntöönpano

9 artikla

Välitystuomioiden täytäntöönpano

Kummankin osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet välitystuomion täytäntöön panemiseksi, ja osapuolet pyrkivät sopimaan välitystuomioiden täytäntöönpanoa koskevasta määräajasta.

10 artikla

Välitystuomioiden täytäntöönpanoa koskeva kohtuullinen määräaika

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle viimeistään 30 päivän kuluttua välitystuomion tiedoksisaamisesta aika, joka sille on tarpeen tuomion täytäntöön panemiseksi, jäljempänä 'kohtuullinen määräaika', jos tuomion välitön täytäntöönpano ei ole mahdollista.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä välitystuomion täytäntöönpanon edellyttämästä kohtuullisesta määräajasta, valituksen tehneen osapuolen on 20 päivän kuluessa valituksen kohteena olevan osapuolen tekemän 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta pyydettävä kirjallisesti välimiespaneelia määrittämään kohtuullisen määräajan pituus. Tällaisesta pyynnöstä on ilmoitettava samanaikaisesti toiselle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle. Välimiespaneelin on annettava tuomionsa tiedoksi osapuolille sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

3. Kohtuullista määräaikaa voidaan jatkaa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

11 artikla

Välitystuomion täytäntöönpanoa varten toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle ennen kohtuullisen määräajan päättymistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitystuomion täytäntöön panemiseksi.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä 1 kohdan nojalla ilmoitettujen toimenpiteiden olemassaolosta tai yhdenmukaisuudesta 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällaisessa pyynnössä on mainittava kyseessä oleva toimenpide ja selostettava, miksi se ei ole yhdenmukainen 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa. Välimiespaneelin on annettava tuomionsa tiedoksi 90 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tai kausitavaroita koskevat tapaukset, välimiespaneelin on annettava tuomionsa tiedoksi 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

12 artikla

Välitystuomioiden täytäntöönpanon laiminlyönnistä seuraavat väliaikaiset toimenpiteet

1. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli ei ilmoita välitystuomion täytäntöön panemiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä ennen kohtuullisen määräajan päättymistä tai jos välimiespaneeli päättää, että 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide ei ole 2 artiklassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvien osapuolen velvoitteiden mukainen, valituksen kohteena olevan osapuolen on valituksen tehneen osapuolen tätä vaatiessa tarjottava väliaikaista korvausta.

2. Jos korvauksesta ei päästä sopimukseen 30 päivän kuluessa kohtuullisen määräajan päättymisestä tai 11 artiklassa tarkoitetusta välimiespaneelin tuomiosta, jonka mukaan toteutettu toimenpide ei ole 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukainen, valituksen tehneellä osapuolella on oikeus keskeyttää 2 artiklassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen rikkomisesta johtuvien mitätöivien tai heikentävien vaikutusten tasoa vastaavassa määrin ilmoitettuaan tästä toiselle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle. Valituksen tehnyt osapuoli voi aloittaa velvoitteiden täyttämisen keskeytyksen 10 työpäivän kuluttua valituksen kohteena olevan osapuolen ilmoituksen vastaanottamisesta, jollei valituksen kohteena oleva osapuoli ole pyytänyt välimiesmenettelyä 3 kohdan mukaisesti.

3. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli katsoo, että keskeytyksen taso ei vastaa rikkomisesta johtuvien mitätöivien tai heikentävien vaikutusten tasoa, se voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällaisesta pyynnöstä on ilmoitettava toiselle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle ennen 2 kohdassa tarkoitetun 10 työpäivän pituisen ajanjakson päättymistä. Välimiespaneelin on, hankittuaan tarvittaessa asiantuntijalausunnon, annettava velvoitteiden keskeytyksen tasoa koskeva tuomionsa tiedoksi osapuolille ja kauppaa koskevista kysymyksistä vastaavalle elimelle 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Velvoitteita ei saa keskeyttää, ennen kuin välimiespaneeli on antanut tuomionsa tiedoksi, ja keskeytys on toteutettava välimiespaneelin tuomiota noudattaen.

4. Velvoitteiden keskeytyksen on oltava tilapäinen, ja sitä voidaan jatkaa ainoastaan siihen asti, kun 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa ristiriidassa olevaksi katsottu toimenpide peruutetaan tai sitä muutetaan sen saattamiseksi mainittujen määräysten mukaiseksi 13 artiklassa määrätyllä tavalla tai kun osapuolet ovat sopineet riidan ratkaisemisesta.

13 artikla

Välimiespaneelin tuomioiden täytäntöönpanotoimenpiteiden tarkastelu velvoitteiden keskeyttämisen jälkeen

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle ja teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välimiespaneelin tuomion täytäntöön panemiseksi, ja pyynnöstään valituksen tehneen osapuolen soveltaman velvoitteiden keskeyttämisen lopettamiseksi.

2. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen ilmoitetun toimenpiteen yhteensopivuudesta 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällaisesta pyynnöstä on ilmoitettava samanaikaisesti toiselle osapuolelle sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle. Välimiespaneelin tuomio on annettava tiedoksi osapuolille sekä teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos välimiespaneeli päättää, että paneelin tuomion täytäntöön panemiseksi toteutettu toimenpide on 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukainen, velvoitteiden keskeytys on lopetettava.

III JAKSO

Yhteiset määräykset

14 artikla

Yhteisesti sovittu ratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa tehdä sopimuksen tähän sopimukseen liittyvän riidan ratkaisemiseksi. Osapuolten on ilmoitettava tällaisesta ratkaisusta teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle sekä välimiespaneelille. Kun yhteisesti sovitusta ratkaisusta on ilmoitettu, välimiespaneeli päättää työnsä, ja menettely päätetään.

15 artikla

Työjärjestys

1. Tämän sopimuksen III luvun mukaisiin riitojen ratkaisumenettelyihin sovelletaan tämän sopimuksen liitteenä olevaa työjärjestystä.

2. Kaikki välimiespaneelin kokoukset ovat avoimia yleisölle työjärjestyksen mukaisesti, jolleivät osapuolet muuta sovi.

16 artikla

Tiedot ja tekniset neuvot

Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan hankkia tietoja, joita se pitää tarkoituksenmukaisina välimiespaneelimenettelyn kannalta. Välimiespaneelilla on muun muassa myös oikeus hankkia tarpeellisiksi katsomansa asiantuntijalausunnot. Välimiespaneelin on kuultava osapuolia ennen tällaisten asiantuntijoiden valitsemista. Kaikki tällä tavoin saadut tiedot on ilmoitettava molemmille osapuolille, ja niiden johdosta on voitava esittää huomautuksia. Jolleivät osapuolet toisin sovi, muut osapuolten alueelle sijoittautuneet luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, joita asia koskee, saavat toimittaa kirjallisia huomioita välimiespaneeleille työjärjestyksen mukaisesti. Nämä lausumat saavat koskea ainoastaan riidan tosiseikkoja, eivätkä oikeuskysymyksiä.

17 artikla

Tulkintasäännöt

Välimiespaneelin on tulkittava 2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä yleisen kansainvälisen oikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen ja myös valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen mukaisesti. Välimiespaneelin tuomioilla ei voida lisätä eikä vähentää 2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukaisia oikeuksia ja velvoitteita.

18 artikla

Välimiespaneelin päätökset ja välitystuomio

1. Välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä tekemään päätöksensä yksimielisesti. Jos päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä yksimielisesti, asiasta on päätettävä annettujen äänten enemmistöllä. Välimiesten eriäviä mielipiteitä ei kuitenkaan missään tapauksessa julkaista.

2. Kaikki välimiespaneelin päätökset ja tuomio sitovat osapuolia eivätkä ne luo minkäänlaisia oikeuksia tai velvoitteita luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille. Tuomiossa esitetään tosiseikat, 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä havaintojen ja päätelmien perustelut. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitea asettaa välitystuomion julkisesti saataville kokonaisuudessaan, jollei se toisin päätä liikesalaisuuksien luottamuksellisuuden säilymisen varmistamiseksi.

IV LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

19 artikla

Välimiesten luettelo

1. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitea laatii viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta luettelon vähintään 15 henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan välimiehinä. Kumpikin osapuoli ehdottaa vähintään viittä henkilöä välimiehinä toimimista varten. Osapuolet valitsevat myös vähintään viisi henkilöä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitea varmistaa, että luettelossa on aina tämä määrä henkilöitä.

2. Välimiehillä on oltava erityistä asiantuntemusta tai kokemusta oikeudellisista kysymyksistä ja kansainvälisestä kaupasta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava henkilökohtaisessa ominaisuudessaan, he eivät saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta eikä heillä saa olla sidoksia kummankaan osapuolen hallitukseen ja heidän on noudatettava tähän sopimukseen liitettyjä käytännesääntöjä.

3. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitea voi laatia lisäluetteloja vähintään 15 henkilöstä, joilla on alakohtaista asiantuntemusta 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten soveltamisalaan kuuluvista kysymyksistä. Kumpikin osapuoli ehdottaa vähintään viittä henkilöä välimiehinä toimimista varten. Osapuolet valitsevat myös vähintään viisi henkilöä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana. Kun käytetään 6 artiklan 2 kohdan mukaista valintamenettelyä, teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitean puheenjohtajat voivat kummankin osapuolen suostumuksella hyödyntää alakohtaista luetteloa.

20 artikla

Suhde Maailman kauppajärjestön asettamiin velvoitteisiin

1. Jos osapuoli haluaa ratkaista WTO-sopimuksen mukaista velvoitetta koskevan riidan, se soveltaa WTO-sopimuksen mukaisia sääntöjä ja menettelyjä, joita sovelletaan tämän sopimuksen määräyksistä riippumatta.

2. Jos osapuoli haluaa ratkaista riidan, joka koskee 2 artiklan määritelmien mukaisesti tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa velvoitetta, se soveltaa tämän sopimuksen sääntöjä ja menettelyjä.

3. Jolleivät osapuolet toisin sovi, jos osapuoli haluaa ratkaista riidan, joka koskee sellaista tämän sopimuksen 2 artiklan mukaiseen soveltamisalaan kuuluvaa velvoitetta, joka vastaa WTO-sopimuksen mukaista velvoitetta, se soveltaa kyseessä olevia WTO-sopimuksen mukaisia sääntöjä ja menettelyjä, joita sovelletaan tämän sopimuksen määräyksistä riippumatta.

4. Sen jälkeen kun riitojen ratkaisumenettely on aloitettu, käytetään yksinomaan foorumia, joka on valittu edellä olevien kohtien mukaisesti, jollei se ole todennut, ettei se ole asiassa toimivaltainen.

5. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolta soveltamasta WTO:n riitojenratkaisuelimen hyväksymää velvoitteiden keskeyttämistä. WTO-sopimukseen ei voida vedota siinä tarkoituksessa, että toista osapuolta estetään keskeyttämästä tämän sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

21 artikla

Määräajat

1. Kaikki tässä sopimuksessa vahvistetut määräajat, myös välimiespaneelille välitystuomion tiedoksiantoa varten asetettu määräaika, lasketaan kalenteripäivinä alkaen sitä toimenpidettä tai tosiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne viittaavat, jollei toisin määrätä.

2. Osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä sopimuksessa tarkoitettua määräaikaa. Osapuolet sitoutuvat suhtautumaan myötämielisesti pyyntöihin, jotka koskevat määräajan pidentämistä toisen osapuolen kohtaamien, tämän sopimuksen menettelyjen noudattamiseen liittyvien vaikeuksien vuoksi. Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä muuttaa menettelyyn sovellettavia määräaikoja, ottaen huomioon osapuolten erilaisen kehitystason.

22 artikla

Sopimuksen tarkastelu ja muuttaminen

1. Assosiaationeuvosto voi milloin tahansa tämän sopimuksen ja sen liitteiden voimaantulon jälkeen tarkastella niiden täytäntöönpanoa, minkä tarkoituksena on päättää niiden soveltamisen jatkamisesta, niiden muuttamisesta tai niiden soveltamisen päättämisestä.

2. Tarkastelun yhteydessä assosiaationeuvosto voi harkita mahdollisuutta perustaa useiden Euro–Välimeri-sopimusten yhteinen valituselin.

3. Assosiaationeuvosto voi tehdä päätöksen tämän sopimuksen ja sen liitteiden muuttamisesta.

23 artikla

Voimaantulo

Osapuolet hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tässä artiklassa tarkoitettujen menettelyjen päätökseen saattamisesta.

Tämä pöytäkirja on tehty Brysselissä kolmantenatoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattakymmenen kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja arabian kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Ghall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

عن الإتحاد الأوروبي

За Кралство Мароко
Por el Reino de Marruecos
Za Marocké království
For Kongeriget Marokko
Für das Königreich Marokko
Maroko Kuningriigi nimel
Για το Βασίλειο του Μαρόκου
For the Kingdom of Morocco
Pour le Royaume du Maroc
Per il Regno del Marocco
Marokas Karalistes vārdā –
Maroko Karalystės vardu
A Marokkói Királyság részéről
Għar-Renju tal-Marokk
Voor het Koninkrijk Marokko
W imieniu Królestwa Maroka
Pelo Reino de Marrocos
Pentru Regatul Maroc
Za Marocké kráľovstvo
Za Kraljevino Maroko
Marokon kuningaskunnan puolesta
För Konungariket Marocko

عن المملكة المغربية

LIITTEET

LIITE I: **VÄLIMIESMENETTELYN TYÖJÄRJESTYS**

LIITE II: **VÄLIMIESPANEELIEN JÄSENTEN JA SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT**

LIITE I

VÄLIMIESMENETTELYN TYÖJÄRJESTYS

Yleiset määräykset

1. Tässä sopimuksessa ja tässä työjärjestyksessä tarkoitetaan

”neuvonantajalla” henkilöä, jonka osapuoli on palkannut neuvomaan tai avustamaan itseään välimiespaneelimenettelyssä;

”valituksen tehneellä sopimuspuolella” sopimuspuolta, joka pyytää välimiespaneelin perustamista tämän sopimuksen 5 artiklan mukaisesti;

”valituksen kohteena olevalla osapuolella” osapuolta, jonka väitetään rikkovan tämän sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä;

”välimiespaneelilla” tämän sopimuksen 6 artiklan mukaisesti asetettua paneelia;

”osapuolen edustajalla” osapuolen ministeriön, viraston tai muun julkisen elimen nimeämää työntekijää tai henkilöä;

”päivällä” kalenteripäivää, jollei toisin määrätä.

2. Valituksen kohteena oleva osapuoli vastaa riitojenratkaisumenettelyn logistisesta hallinnosta, erityisesti istuntojen järjestämisestä, jollei toisin sovita. Euroopan unioni vastaa kuitenkin kuluista, jotka johtuvat neuvotteluihin, sovitteluun ja välimiesmenettelyyn liittyvistä organisatorisista seikoista, lukuun ottamatta sovittelijoille ja välimiehille maksettavista palkkioista ja kulukorvauksista aiheutuvia kustannuksia, jotka jaetaan.

Ilmoitukset

3. Osapuolten ja välimiespaneelin on toimitettava kaikki pyynnöt, ilmoitukset, kirjalliset lausumat tai muut asiakirjat sähköpostitse sekä samana päivänä myös faksina, kirjattuna lähetyksenä, tavallisena lähetyksenä, vastaanottotodistusta vastaan tai muulla televiestintävälineellä, jolla asiakirjan lähettämisestä jää tosite. Jollei toisin todisteta, sähköpostitse ja faksitse lähetetty viesti katsotaan vastaanotetuksi sen lähettämispäivänä.

4. Osapuolen on toimitettava kaikki kirjalliset lausumansa sähköisessä muodossa toiselle osapuolelle ja kullekin välimiehelle. Lisäksi on toimitettava asiakirjan paperikopio.

5. Kaikki ilmoitukset on osoitettava Marokon ulkoasiainministeriölle ja Euroopan komission kauppapolitiikan pääosastolle.

6. Pyynnöissä, ilmoituksissa, kirjallisissa lausumissa tai muissa välimiespaneelimenettelyyn liittyvissä asiakirjoissa olevat vähäiset kirjoitusvirheet voidaan oikaista toimittamalla uusi asiakirja, johon muutokset on merkitty selvästi.

7. Jos asiakirjan toimittamiselle asetettu viimeinen määräpäivä osuu viralliselle juhla- tai vapaapäivälle Marokossa tai unionissa, asiakirja voidaan toimittaa seuraavana arkipäivänä. Osapuolten on toimitettava toisilleen luettelo virallisista juhla- ja vapaapäivistään aina joulukuun ensimmäisenä maanantaina seuraavaa vuotta varten. Mitään asiakirjoja, ilmoituksia tai pyyntöjä ei katsota vastaanotetuksi virallisena juhla- tai vapaapäivänä. Kaikkia tässä sopimuksessa työpäivinä ilmaistuja määräaikoja laskettaessa otetaan lisäksi huomioon ainoastaan ne työpäivät, jotka ovat kummallekin osapuolelle yhteisiä.

8. Sen mukaan, mitä riidanalaiset määräykset koskevat, on kaikista teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle tämän sopimuksen mukaisesti osoitetuista pyynnöistä ja ilmoituksista toimitettava kopio myös muille asiaankuuluville, assosiaatiosopimuksen nojalla perustetuille alakomiteoille.

Välimiesmenettelyn aloittaminen

9. a) Jos välimiespaneelin jäsenet valitaan arvalla tämän sopimuksen 6 artiklan tai tämän työjärjestyksen 19, 20 tai 49 kohdan mukaisesti, molempien osapuolten edustajien on oltava paikalla, kun arvonta suoritetaan.

b) Jolleivät osapuolet toisin sovi, ne kokoontuvat välimiespaneelin kanssa seitsemän työpäivän kuluessa sen asettamisesta määrittääkseen osapuolten tai välimiespaneelin tarpeellisiksi katsomat asiat, kuten välimiehille maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset, joiden on oltava WTO:n standardien mukaiset. Välimiespaneelin jäsenet ja osapuolten edustajat voivat osallistua tähän kokoukseen myös puhelin- tai videoyhteyden kautta.

10. a) Jolleivät osapuolet toisin sovi viiden työpäivän kuluessa välimiesten valitsemisesta, välimiespaneelin tehtävänä on

”tarkastella riitojenratkaisua koskevan sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten sovellettavien määräysten perusteella välimiespaneelin asettamista koskevassa pyynnössä tarkoitettua asiaa ja päättää, onko tarkasteltavana oleva toimenpide riitojenratkaisua koskevan sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräysten mukainen, sekä antaa tuomio mainitun sopimuksen 8 artiklan mukaisesti.”

b) Osapuolten on ilmoitettava sovitusta toimeksiannosta välimiespaneelille viiden työpäivän kuluessa siitä, kun siitä on sovittu.

Ensimmäiset lausumat

11. Valituksen tehneen osapuolen on toimitettava ensimmäinen kirjallinen lausumansa 20 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Valituksen kohteena olevan osapuolen on toimitettava kirjallinen vastineensa 20 päivän kuluessa ensimmäisen kirjallisen lausuman toimittamispäivästä.

Välimiespaneelien toiminta

12. Välimiespaneelin puheenjohtaja toimii puheenjohtajana kaikissa paneelin kokouksissa. Välimiespaneeli voi valtuuttaa puheenjohtajan tekemään hallinnollisia ja menettelyllisiä päätöksiä.

13. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, välimiespaneeli voi hoitaa tehtäviään erilaisin välinein, kuten puhelimitse, faksitse tai tietokoneyhteyksin.

14. Ainoastaan välimiehet voivat osallistua välimiespaneelin päätösneuvotteluun, mutta välimiespaneeli voi sallia avustajiensa läsnäolon päätösneuvottelussa.

15. Päätösten ja tuomioiden laatiminen on yksinomaan välimiespaneelin vastuulla eikä sitä saa siirtää muille.

16. Jos ilmenee menettelyllinen kysymys, joka ei kuulu tässä sopimuksessa ja sen liitteissä olevien määräysten soveltamisalaan, välimiespaneeli voi osapuolia kuultuaan hyväksyä asianmukaisen menettelyn, joka on yhteensopiva kyseisten määräysten kanssa.

17. Kun välimiespaneeli katsoo, että on tarpeen muuttaa menettelyyn sovellettavaa määräaikaa tai tehdä muita menettelyllisiä tai hallinnollisia mukautuksia, sen on ilmoitettava osapuolille kirjallisesti muutoksen tai mukautuksen syistä ja arvio tarvittavasta määräajasta tai mukautuksesta. Välimiespaneeli voi myös hyväksyä tällaisen muutoksen tai mukautuksen osapuolia kuultuaan. Tämän sopimuksen 8 artiklan 2 kohdassa olevia määräaikoja ei saa muuttaa.

Välimiehen vaihtaminen

18. Jos välimies ei kykene osallistumaan välimiesmenettelyyn, jättää tehtävänsä tai on korvattava toisella henkilöllä, uusi välimies valitaan 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

19. Jos osapuoli katsoo, ettei välimies täytä käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä vaihdettava, kyseisen osapuolen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle 15 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jona se sai tietoonsa seikat, joiden perusteella välimiehen voidaan katsoa rikkoneen käytännesääntöjä.

Jos osapuoli katsoo, että muu kuin puheenjohtajana toimiva välimies ei täytä käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia, osapuolet käyvät neuvotteluja ja voivat niin sopiessaan vaihtaa välimiehen valitsemalla uuden välimiehen tämän sopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen tarpeesta vaihtaa välimies, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää siirtämään asian välimiespaneelin puheenjohtajalle, jonka päätös asiassa on lopullinen.

Jos puheenjohtaja katsoo, että välimies ei täytä käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia, hänen on valittava uusi välimies arvalla tämän sopimuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta luettelosta, johon alkuperäinen välimies kuului. Jos osapuolet olivat valinneet alkuperäisen välimiehen tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti, uusi välimies on valittava arvalla niiden henkilöiden joukosta, jotka ovat valituksen tehneen osapuolen ja valituksen kohteena olevan osapuolen tämän sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti ehdottamien henkilöiden luettelossa. Uusi välimies on valittava viiden työpäivän kuluessa siitä, kun pyyntö on toimitettu välimiespaneelin puheenjohtajalle.

20. Jos osapuoli katsoo, että välimiespaneelin puheenjohtaja ei täytä käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia, osapuolet käyvät neuvotteluja ja voivat niin sopiessaan vaihtaa puheenjohtajan valitsemalla uuden puheenjohtajan tämän sopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen tarpeesta vaihtaa puheenjohtaja, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää, että asian käsittely annetaan jollekin niistä jäljellä olevista henkilöistä, jotka on valittu toimimaan puheenjohtajana tämän sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitean puheenjohtajat tai näiden valtuuttama henkilö valitsevat kyseisen henkilön arvalla. Tämän henkilön tekemä päätös siitä, onko puheenjohtaja tarpeen vaihtaa, on lopullinen.

Jos kyseinen henkilö päättää, että alkuperäinen puheenjohtaja ei täytä käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia, hänen on valittava uusi puheenjohtaja arvalla tämän sopimuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta niiden jäljellä olevien henkilöiden joukosta, jotka voivat toimia puheenjohtajana. Uusi puheenjohtaja on valittava viiden työpäivän kuluessa tässä kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.

21. Välimiespaneelimenettely on keskeytettävä 18, 19 ja 20 kohdan mukaisten menettelyjen edellyttämäksi ajaksi.

Istunnot

22. Puheenjohtaja vahvistaa istunnon päivämäärän ja kellonajan yhteisymmärryksessä osapuolten ja välimiespaneelin muiden jäsenten kanssa. Puheenjohtaja vahvistaa tiedot kirjallisesti osapuolille. Jos istunto on avoin yleisölle, menettelyn logistisesta hallinnosta vastaavan osapuolen on asetettava nämä tiedot julkisesti saataville. Välimiespaneeli voi päättää olla järjestämättä istuntoa, jos osapuolet tähän suostuvat.

23. Jolleivät osapuolet toisin sovi, istunnot pidetään Brysselissä, kun valituksen tehnyt osapuoli on Marokko, ja Rabatissa, kun valituksen tehnyt osapuoli on Euroopan unioni.

24. Välimiespaneeli voi yksinomaan poikkeustilanteessa järjestää yhden ylimääräisen istunnon. Ylimääräistä istuntoa ei saa järjestää tämän sopimuksen 10 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 2 kohdan, 12 artiklan 3 kohdan eikä 13 artiklan 2 kohdan mukaisia menettelyjä varten.

25. Kaikkien välimiesten on oltava läsnä istuntojen koko keston ajan.

26. Seuraavat henkilöt voivat osallistua istuntoon riippumatta siitä, onko menettely avoin yleisölle vai ei:

a) osapuolten edustajat;

b) osapuolten neuvonantajat;

c) hallintohenkilöstö, tulkit, kääntäjät ja istuntopöytäkirjojen laatijat; sekä

d) välimiesten avustajat.

Ainoastaan osapuolten edustajat ja neuvonantajat voivat esittää lausumia välimiespaneelille.

27. Kummankin osapuolen on viimeistään viisi työpäivää ennen istuntoa toimitettava välimiespaneelille luettelo henkilöistä, jotka esittävät istunnossa suullisia väitteitä tai selvityksiä kyseisen osapuolen puolesta, ja muista edustajista tai neuvonantajista, jotka osallistuvat istuntoon.

28. Välimiespaneelien istunnot ovat yleisölle avoimia, jolleivät osapuolet toisin päätä. Jos osapuolet päättävät, että istunto on suljettu yleisöltä, osa istunnosta voi kuitenkin olla yleisölle avoin, jos välimiespaneeli osapuolten esityksestä niin päättää. Välimiespaneeli kokoontuu kuitenkin suljetuin ovin silloin, kun osapuolen lausuma ja väitteet sisältävät liikesalaisuuksia.

29. Välimiespaneelin on toteutettava istunto seuraavasti:

Väitteet

a) valituksen tehneen osapuolen väite;

b) valituksen kohteena olevan osapuolen väite.

Vastaväitteet

a) valituksen tehneen osapuolen väite;

b) valituksen kohteena olevan osapuolen vastaväite.

30. Välimiespaneeli voi esittää kysymyksiä kummalle tahansa osapuolista istunnon missä vaiheessa tahansa.

31. Välimiespaneeli laadituttaa kustakin istunnosta tarkan kirjallisen selostuksen, joka toimitetaan mahdollisimman nopeasti osapuolille.

32. Kumpikin osapuoli voi toimittaa 10 työpäivän kuluessa istuntopäivästä täydentävän kirjallisen lausuman istunnon aikana esille tulleista asioista.

Kirjalliset kysymykset

33. Välimiespaneeli voi esittää milloin tahansa menettelyn aikana kirjallisia kysymyksiä jommallekummalle osapuolista tai niille molemmille. Kumpikin osapuoli saa jäljennöksen kaikista paneelin esittämistä kysymyksistä.

34. Osapuolen on myös toimitettava toiselle osapuolelle jäljennös välimiespaneelin kysymyksiin antamistaan kirjallisista vastauksista. Kummallekin osapuolelle on annettava tilaisuus toimittaa kirjallisia huomautuksia toisen osapuolen vastauksesta viiden työpäivän kuluessa vastauksen saamisesta.

Luottamuksellisuus

35. Osapuolten on huolehdittava siitä, että välimiespaneelin istunnot säilyvät luottamuksellisina, kun ne järjestetään suljetuin ovin 28 kohdan mukaisesti. Kummankin osapuolen on pidettävä luottamuksellisina toisen osapuolen välimiespaneelille toimittamia ja luottamuksellisiksi luokittelemia tietoja. Jos osapuoli toimittaa välimiespaneelille luottamuksellisen version kirjallisesta lausumastaan, sen on toisen osapuolen pyynnöstä toimitettava lausumaan sisältyvistä tiedoista myös yleisölle julkistettavissa oleva tiivistelmä viimeistään 15 päivän kuluessa joko pyynnön tai lausuman toimittamispäivästä, sen mukaan kumpi niistä on myöhempi. Mikään näissä säännöissä ei estä osapuolta julkistamasta yleisölle omaa kantaansa koskevia lausuntoja.

Yksipuoliset yhteydet

36. Välimiespaneeli ei saa tavata toista osapuolta tai ottaa yhteyttä toiseen osapuoleen, jos toinen osapuoli ei ole paikalla.

37. Välimiespaneelin jäsenet eivät saa keskustella menettelyn kohteena olevaan asiaan liittyvistä seikoista toisen osapuolen tai molempien osapuolten kanssa muiden välimiesten poissa ollessa.

Amicus curiae -lausumat

38. Jolleivät osapuolet toisin sovi viiden päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta, välimiespaneeli voi ottaa vastaan oma-aloitteisesti toimitettuja kirjallisia lausumia edellyttäen, että ne on laadittu 10 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta, että ne ovat lyhyitä ja enintään 15 konekirjoitussivun mittaisia liitteineen ja että niillä on välitöntä merkitystä välimiespaneelin tarkasteltavana olevan asian tosiseikkojen kannalta.

39. Lausumaan on sisällyttävä sen esittävän luonnollisen tai oikeushenkilön kuvaus sekä kuvaus tämän toiminnan luonteesta ja rahoituslähteestä, ja siinä on mainittava, mikä on kyseisen henkilön intressi välimiesmenettelyssä. Lausuma on laadittava osapuolten valitsemilla kielillä tämän työjärjestyksen 42 ja 43 kohdan sääntöjen mukaisesti.

40. Välimiespaneeli luettelee päätöksessään kaikki vastaanottamansa lausumat, jotka ovat edellä mainittujen sääntöjen mukaisia. Välimiespaneeli ei ole velvollinen käsittelemään tuomiossaan kyseisissä lausumissa esitettyjä väitteitä. Välimiespaneelin tämän säännön nojalla vastaanottamat lausumat toimitetaan osapuolille näiden huomautuksia varten.

Kiireelliset tapaukset

41. Tässä sopimuksessa tarkoitetuissa kiireellisissä tapauksissa välimiespaneeli, osapuolia kuultuaan, mukauttaa asianmukaisesti tässä työjärjestyksessä mainitut määräajat ja ilmoittaa osapuolille tällaisista mukautuksista.

Kääntäminen ja tulkkaus

42. Osapuolet pyrkivät sopimaan yhteisestä työkielestä välimiespaneelimenettelyä varten tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen neuvottelujen aikana ja viimeistään tämän työjärjestyksen 9 kohdan b alakohdassa tarkoitetussa kokouksessa.

43. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen yhteisestä työkielestä, kummankin osapuolen on järjestettävä ja kustannettava kirjallisten lausumiensa kääntäminen toisen osapuolen valitsemalle kielelle.

44. Valituksen kohteena olevan osapuolen on järjestettävä suullisten lausumien tulkkaus osapuolten valitsemille kielille.

45. Välimiespaneelin tuomiot annetaan tiedoksi osapuolten valitsemalla kielellä tai valitsemilla kielillä.

46. Osapuolet voivat esittää huomautuksia näiden sääntöjen mukaisesti laadittujen asiakirjojen käännöksistä.

Määräaikojen laskeminen

47. Jos osapuoli tämän työjärjestyksen 7 kohdan nojalla saa asiakirjan eri päivänä kuin toinen osapuoli, määräaika, jonka laskeminen perustuu kyseisen asiakirjan vastaanottamiseen, lasketaan sen päivämäärän perusteella, jona asiakirja saatiin viimeisenä.

Muut menettelyt

48. Tätä työjärjestystä sovelletaan myös tämän sopimuksen 10 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 2 kohdan, 12 artiklan 3 kohdan sekä 13 artiklan 2 kohdan mukaisiin menettelyihin. Tässä työjärjestyksessä mainitut määräajat on kuitenkin mukautettava välimiespaneelin tuomion antamisen erityisiin määräaikoihin kyseisissä muissa menettelyissä.

49. Jos alkuperäinen välimiespaneeli tai jotkut sen jäsenistä eivät pysty kokoontumaan uudelleen tämän sopimuksen 10 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 2 kohdan, 12 artiklan 3 kohdan ja 13 artiklan 2 kohdan mukaisia menettelyjä varten, sovelletaan tämän sopimuksen 6 artiklassa määrättyjä menettelyjä. Tällöin tuomion tiedoksiannon määräaikaa pidennetään 15 päivällä.

LIITE II

VÄLIMIESPANEELIEN JÄSENTEN JA SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

Määritelmät

1. Näissä käytännesäännöissä tarkoitetaan

a) 'jäsenellä' tai 'välimiehellä' tämän sopimuksen 6 artiklan mukaisesti tosiasiallisesti asetetun välimiespaneelin jäsentä;

b) 'sovittelijalla' henkilöä, joka panee toimeen sovittelun tämän sopimuksen 4 artiklan mukaisesti;

c) 'ehdokkaalla' henkilöä, jonka nimi on tämän sopimuksen 19 artiklassa tarkoitetussa välimiesten luettelossa ja jonka valitsemista välimiespaneelin jäseneksi harkitaan tämän sopimuksen 6 artiklan mukaisesti;

d) 'avustajalla' henkilöä, joka jäsenen nimeämiseen liittyvien edellytysten mukaisesti suorittaa tutkimuksia tai avustaa jäsentä;

e) 'menettelyllä', jollei toisin määrätä, tämän sopimuksen mukaista välimiespaneelimenettelyä;

f) 'henkilöstöllä', jäsenen osalta, muita jäsenen ohjauksessa ja valvonnassa olevia henkilöitä kuin avustajia.

Menettelyä koskevat velvollisuudet

2. Jokaisen ehdokkaan ja jäsenen on vältettävä käyttäytymästä epäasianmukaisesti ja antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä, oltava riippumaton ja puolueeton, vältettävä välittömiä ja välillisiä eturistiriitoja sekä noudatettava korkeita käyttäytymisnormeja riitojenratkaisumenettelyn rehellisyyden ja puolueettomuuden säilyttämiseksi. Entisten jäsenten on noudatettava näiden käytännesääntöjen 15, 16, 17 ja 18 kohdassa vahvistettuja velvoitteita.

Ilmoittamisvelvollisuudet

3. Ennen kuin ehdokkaan valinta välimiespaneelin jäseneksi voidaan vahvistaa tämän sopimuksen mukaisesti, ehdokkaan on ilmoitettava kaikki intressit, suhteet tai seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen riippumattomuuteensa tai puolueettomuuteensa taikka joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai menettelyn puolueellisuudesta. Tämän vuoksi ehdokkaan on kaikin kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään kyseiset intressit, suhteet ja seikat.

4. Ehdokas tai jäsen saa ilmoittaa näiden käytännesääntöjen todellisia tai mahdollisia rikkomuksia koskevia seikkoja ainoastaan teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle niiden saattamiseksi osapuolten tarkasteluun.

5. Jäsenen on nimeämisensä jälkeen edelleen kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään näiden käytännesääntöjen 3 kohdassa tarkoitetut intressit, suhteet ja seikat sekä ilmoitettava niistä. Ilmoittamisvelvollisuus on jatkuva velvollisuus, joka edellyttää jäseneltä kaikkien menettelyn missä tahansa vaiheessa mahdollisesti esille tulevien intressien, suhteiden ja seikkojen ilmoittamista. Jäsenen on ilmoitettava tällaiset intressit, suhteet ja seikat teollisuuden, kaupan ja palvelujen alakomitealle kirjallisesti niiden saattamiseksi osapuolten tarkasteluun.

Jäsenten tehtävät

6. Valitun jäsenen on suoritettava jäsenen tehtävät täsmällisesti ja nopeasti koko menettelyn ajan oikeudenmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen.

7. Jäsenen on otettava huomioon ainoastaan sellaiset seikat, jotka tulevat esille menettelyssä ja jotka ovat välttämättömiä tuomiota varten, eikä hän saa siirtää tehtäväänsä kenellekään muulle.

8. Jäsenen on varmistettava kaikin soveltuvin keinoin, että hänen avustajansa ja henkilöstönsä ovat tietoisia näiden käytännesääntöjen 2, 3, 4, 5, 16, 17 ja 18 kohdan säännöistä ja noudattavat niitä.

9. Jäsenellä ei saa olla menettelyä koskevia yksipuolisia yhteyksiä.

Jäsenten riippumattomuus ja puolueettomuus

10. Jäsenen on oltava riippumaton ja puolueeton ja vältettävä antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta; hänen toimintaansa eivät saa vaikuttaa oman edun tavoittelu, ulkopuolinen painostus, poliittiset näkökohdat, julkiset vaatimukset, lojaalius osapuolelle tai arvostelun pelko.

11. Jäsen ei saa suoraan eikä välillisesti sitoutua mihinkään velvoitteeseen tai hyväksyä mitään etua, joka voisi jollain tavalla estää tai näyttää estävän hänen tehtäviensä asianmukaisen suorittamisen.

12. Jäsen ei saa käyttää asemaansa välimiespaneelissa omien henkilökohtaisten etujensa ajamiseen, ja hänen on vältettävä toimia, jotka voivat antaa vaikutelman siitä, että muilla on vaikutusvaltaa häneen.

13. Jäsen ei saa antaa talous-, liike-, ammatti- tai perhesuhteiden tai sosiaalisten suhteiden taikka niihin liittyvien velvollisuuksien vaikuttaa toimintaansa tai arvostelukykyynsä.

14. Jäsenen on vältettävä sellaisia suhteita tai taloudellisia intressejä, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen puolueettomuuteensa tai joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta.

Entisten jäsenten velvollisuudet

15. Kaikkien entisten jäsenten on vältettävä toimia, jotka voivat luoda vaikutelman, että he olivat tehtäviään suorittaessaan puolueellisia tai hyötyivät välimiespaneelin päätöksestä tai tuomiosta.

Tietojen salassapito

16. Jäsen tai entinen jäsen ei saa milloinkaan ilmaista tai käyttää menettelyä koskevia tai menettelyn aikana saatuja salassapidettäviä tietoja muihin tarkoituksiin kuin menettelyn edistämiseen, eikä hän saa missään tapauksessa ilmaista tai käyttää edellä mainitun kaltaisia tietoja henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi tai hyödyn saamiseksi muille taikka muiden etujen vahingoittamiseksi.

17. Jäsen ei saa ilmaista välimiespaneelin tuomion sisältöä tai osia siitä ennen tuomion julkaisemista tämän sopimuksen mukaisesti.

18. Jäsen tai entinen jäsen ei saa milloinkaan ilmaista välimiespaneelin päätösneuvottelujen sisältöä eikä kenenkään jäsenen mielipidettä.

Kulut

19. Kunkin jäsenen on pidettävä kirjaa ja annettava lopullinen tilitys menettelyyn käytetystä ajasta ja kuluistaan.

Sovittelijat

20. Näihin käytännesääntöihin sisältyviä jäseniin tai entisiin jäseniin sovellettavia määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin myös sovittelijoihin.